

คนเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา
กรณีศึกษา การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย
อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

.....

1. ความเป็นมา

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบกับแผนการปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

เทศบาลตำบลอากาศอำนวยในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเด็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าและสำคัญยิ่งต่อประเทศชาติในอนาคต จึงจำเป็นต้องพัฒนาด้านเด็กให้มีความพร้อมทุกด้าน คือ สุขภาพอนามัย สุขภาพจิต ความสามารถพื้นฐาน ความรู้ การศึกษา พฤติกรรมการแสดงออกต่างๆ โดยจะต้องได้รับความร่วมมือและประสานจากทุกภาคส่วนของสังคม จึงได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยขึ้น ภายใต้นโยบายการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน เพื่อเป็นการกระจายโอกาส การเตรียมความพร้อม เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัยและเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งไว้ 3 ประการที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อกระจายโอกาสการรับบริการ พัฒนาความพร้อมให้แก่เด็กๆ ทุกคนในพื้นที่อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. เพื่อให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย ให้สามารถศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการดูแล ให้พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถประกอบอาชีพได้อย่าง ผาสุก หมดความกังวลในบุตรหลาน

จากจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลยังได้รับฉันทานุมัติจากประชาสังคมทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานราชการ เอกชน วัด ชุมชน และ ประชาชนให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นตามขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ นอกเหนือจากการเตรียม ความพร้อมของเทศบาลในด้านอาคาร สถานที่ ดังนี้

1. การสำรวจความต้องการของชุมชน ซึ่งเทศบาลได้ดำเนินการสำรวจความต้องการและความเห็น ของประชาชนในเขตเทศบาลในประเด็นที่สำคัญ อาทิเช่น ความต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลอากาศอำนวย ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียนควรมีเด็กที่รับบริการ อายุ 3-5 ปี ไม่น้อย กว่า 20 คนขึ้นไป ผลลัพธ์ของการดำเนินการดังกล่าว ประชาชนมีความเห็นด้วยในการจัดตั้งศูนย์พัฒนา เด็กเล็กร้อยละ 90.63 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 4.26 และไม่แสดงความคิดเห็นร้อยละ 5.11 และผู้ปกครองได้ แจ้งความประสงค์ให้บุตรหลานเข้ารับบริการในระยะเริ่มต้น จำนวน 110 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 5 คน

2. รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลได้กำหนดโครงสร้างการบริหารศูนย์เป็น ลักษณะเฉพาะ มีหัวหน้าศูนย์เป็นผู้กำกับดูแลการบริหารจัดการศูนย์ฯ และมีองค์ประกอบด้านต่างๆ ดังนี้ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงินและพัสดุ งาน ความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการขับเคลื่อน คือ คณะกรรมการพัฒนาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ที่มาจกตัวแทนทุกภาคส่วนของประชาสังคม ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ประกอบด้วย

1) ผู้แทนเทศบาล	4	คน
2) ผู้แทนสมาชิกสภาเทศบาล	2	คน
3) ตัวแทนครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2	คน
4) ตัวแทนครูโรงเรียนประถมศึกษา	1	คน
5) ตัวแทนครูโรงเรียนมัธยมศึกษา	1	คน
6) ตัวแทนผู้ปกครอง	2	คน
7) ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน	2	คน
8) ตัวแทนพ่อค้า ภาคเอกชน	2	คน
9) ตัวแทนโรงพยาบาล	1	คน
10) ตัวแทนสาธารณสุขอำเภอ	1	คน
11) ตัวแทนคณะกรรมการชุมชน	2	คน

(กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนและอัตราส่วนของคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบและ ข้อบังคับของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นๆ)

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายและแผนพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 3) ส่งเสริมและให้มีการระดมบุคลากรเพื่อการศึกษา
- 4) เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานและการบริหารทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน
- 6) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

การดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเป็นเอกเทศ คล่องตัว และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน

3. การจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลได้จัดทำแผนศูนย์ฯ และนำแผนเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี และแผนพัฒนาท้องถิ่น 3 ปี ภายใต้การบริหารงบประมาณของกองการศึกษา และได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการพัฒนาแผนเทศบาล ซึ่งเป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วนของคนในชุมชน ตลอดจนได้มีการพิจารณาการประมาณแผนในระดับอำเภอ การจัดทำแผนดังกล่าวส่งผลให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางการทำงานที่ชัดเจน เกิดการมีส่วนร่วมของประชาสังคมทุกภาคส่วนตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนามาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในท้องถิ่น

4. การจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลอากาศอำนวยได้มีการจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติจากคณะเทศมนตรี (คณะผู้บริหารเทศบาลในขณะนั้น) และได้รับการพิจารณาจากสภาเทศบาล (สภาท้องถิ่นในขณะนั้น) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การจัดทำระเบียบ/ข้อบังคับ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกาศให้สาธารณะชนทราบตลอดจนรายละเอียดด้านต่างๆ อาทิเช่น งบประมาณการบริหารจัดการ เครื่องมือสื่อการสอน อาคารสถานที่ เป็นต้น การดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อบริการประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน

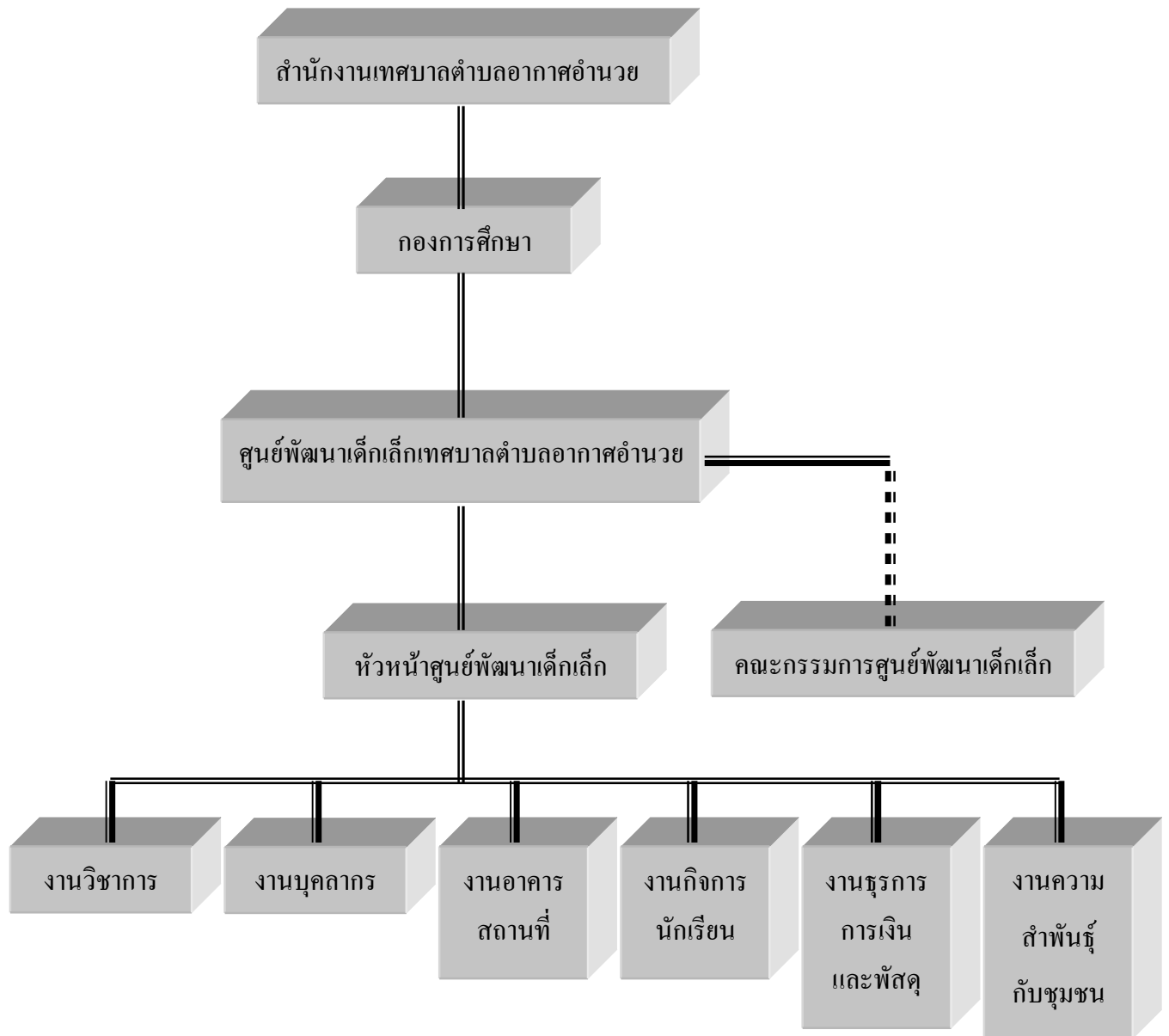
2. กระบวนการบริหารจัดการ

2.1 การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีขั้นตอนการบริหารงานเป็นลักษณะเอกเทศ มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลและสนับสนุนจากกองการศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.1.1 โครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีโครงสร้างองค์กรในการบริหารราชการ ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงกำหนดรูปแบบการบริหารงานดังนี้

2.1.2 การบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ได้กำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละงานตามโครงสร้างดังนี้

1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานจ้างตามภารกิจ(ครูผู้ดูแลเด็ก) ที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้บริหารท้องถิ่น รับผิดชอบการบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งระบบ

2. งานด้านวิชาการ เป็นครูผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบประสานการจัดทำแผนการเรียนการสอนของครูผู้ดูแลเด็กในแต่ละห้อง การจัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาการ การประเมินพัฒนาการ การจัดทำระเบียบสะสม การจัดทำรายงานและสถิติชั้นเรียน

3. งานด้านบุคลากร เป็นครูผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบการประสานงานพัฒนาบุคลากรกับต้นสังกัด ด้านสิทธิ สวัสดิการ เงินเดือนค่าจ้าง ตลอดจนการพัฒนาตนเองของครูผู้ดูแลเด็ก เช่น การฝึกอบรม สัมมนา การเข้าค่ายเป็นต้น การจัดทำประวัติบุคลากร

4. งานด้านอาคารสถานที่ เป็นครูผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบการจัดพื้นที่การเรียนการสอน และกิจกรรมสำหรับเด็กทั้งบริเวณห้องเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ สนามเด็กเล่น ร่วมกับแม่บ้านและนักรการของศูนย์เพื่อให้เป็นไปตามที่เกณฑ์มาตรฐานกำหนด

5 งานด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ เป็นครูผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบการจัดทำข้อมูลสถิติจัดทำทะเบียนรับ-ส่งหนังสือราชการ การจัดทำประกาศและคำสั่ง การจัดทำทะเบียนนักเรียน การรับสมัครนักเรียน งานด้านการเงิน เป็นการจัดทำงบประมาณ การบัญชีการเงินการเบิกจ่ายเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6 งานด้านกิจการนักเรียน เป็นครูผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบให้มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสุขภาพ กิจกรรมด้านโภชนาการ กิจกรรมนันทนาการและการออกกำลังกาย กิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมแนะแนวและการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล

7. งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นครูผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบการประสานชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน การประชุมผู้ปกครองและการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมศูนย์

2.1.3 บุคลากรประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารงานบุคคลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย มีอัตรากำลังบุคลากรทั้งสิ้น 15 คน แยกเป็นรายละเอียดเป็นดังนี้

- หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน	1	คน
- ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก	จำนวน	9	คน
- แม่ครัว	จำนวน	1	คน
- คนสวน	จำนวน	1	คน
- ยาม	จำนวน	1	คน
- แม่บ้าน	จำนวน	1	คน
- นักรการ	จำนวน	1	คน

2.2 การจัดกระบวนการเรียนการสอน

การจัดกระบวนการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ได้กำหนดเป้าหมายที่สำคัญคือ “ เด็ก เก่ง ดี มีสุข ” เด็กมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงควบคู่

กับการมีความฉลาดทางอารมณ์ เกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 การเรียนการสอนในระบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระบบการเรียนปกติเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก และแต่ละห้องเรียนจะมีนักเรียนไม่เกินห้องละ 20 คนต่อครูผู้ดูแลและ 1 คนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน อีกทั้งเพื่อเป็นการดูแลเอาใจใส่เด็กอย่างทั่วถึง นอกจากนี้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวบ้านได้มาดำเนินงานเกี่ยวกับท้องถิ่นเป็นสำคัญแก่เด็กในศูนย์ฟังเป็นประจำในทุกวันศุกร์ ซึ่งชุมชนเป็นผู้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านที่มีความเหมาะสม และนอกเหนือจากการถ่ายทอดความรู้ผ่านบุคคล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังได้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุทัศน์และสื่อผ่านดาวเทียม (Cable TV) ที่มีเนื้อหาสาระที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการสำหรับเด็ก

จากการจัดกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้เด็กมีความสนใจในการเรียนการสอนของครูผู้ดูแลเด็กที่นำเทคนิคใหม่มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา IQ EQ MQ AQ สำหรับเด็กและประชาชนชาวบ้านที่มาบอกเล่าความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเป็นสิ่งใกล้ตัว อีกทั้งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ตลอดจนเด็กได้รับความเพลิดเพลิน เกิดกระบวนการอยากรู้และไม่น่าเบื่อกับการเรียนการสอนผ่านสื่อสมัยใหม่ ซึ่งเป็นการประยุกต์องค์ความรู้ที่เป็นคน นวัตกรรมและวิทยาการสมัยใหม่ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไว้ด้วยกันอย่างเหมาะสมเพื่อจุดมุ่งหวังของการพัฒนาเด็กในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ

ลักษณะที่ 2 การประยุกต์การเรียนการสอนนอกสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เป็นการจัดการเรียนการสอนนอกระบบ หรือเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้มีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ การขนส่ง การควบคุมดูแล และ ความปลอดภัย ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าวศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยได้มีการบริหารจัดการด้วยการหมุนเวียนนักเรียนเข้าศึกษาออกสถานที่วันละ 2 ห้อง เพื่ออำนวยความสะดวกความปลอดภัยเป็นสำคัญ และมีการเพิ่มบุคลากรของกองการศึกษาในการควบคุมดูแลการดำเนินงานดังกล่าวอย่างใกล้ชิดจำนวน 2 คน ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนนอกสถานที่ได้กำหนดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลอากาศอำนวยเป็นสถานที่หลัก ที่มีความพร้อมและศักยภาพในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็ก กล่าวคือ มีองค์ประกอบที่สำคัญ อาทิเช่น บ้านบอล เป็นอุปกรณ์เสริมให้เด็กได้มีการออกกำลังกายเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเด็กให้เหมาะสมกับวัย ห้องสมุดชุมชนเป็นสถานที่ที่ทำให้เด็กรู้จักกับหนังสือ และคุณประโยชน์ของหนังสือ มีมุมความรู้คุณหนูเป็นมุมนิทานสำหรับเด็ก ที่มีเนื้อหาสาระที่สนุกสนาน ง่ายและมีข้อคิดอย่างเช่น นิทานอีสป และมีนิทานพื้นบ้านของไทย เช่น สุดสาครกับม้านิลมังกร แก้วหน้าม้า เป็นต้น ห้องวิชาการชุมชนเป็นห้องถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ความเพลิดเพลินสำหรับเด็กผ่านสื่อมัลติมีเดีย [Multimedea] ต่างๆ มุ่งเน้นในการนำเสนอสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ และธรรมชาติเป็นสำคัญ ลานกิจกรรมเป็นสถานที่เด็กให้ความสนใจมากมีกิจกรรมหลักอยู่ 2 ส่วนที่สำคัญ คือ กิจกรรมนันทนาการ เป็นการละเล่น

เกมส์ต่างๆที่เหมาะสมกับวัย โดยวิทยาการกระบวนการของเทศบาล และกิจกรรมวาดรูประบายสีเป็นการจัดการทางอารมณ์ของเด็ก (ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของกิจกรรมฐานการเรียนรู้งานบูรณาการสุขภาพจิตโดยเครือข่ายชุมชน) โดยมีครูสอนศิลปะซึ่งเป็นผู้พิการทางร่างกายเป็นผู้สอน ห้องแสดงวัฒนธรรมไทโยเป็นสถานที่ที่มุ่งหวังให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ถึงความเป็นมาของท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ และเกิดการซึมซับภูมิปัญญาและความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ นอกจากนี้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแล้วนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังได้กำหนดห้องเรียนนอกสถานที่ตามแนวคิดของผู้บริหารท้องถิ่นและความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง อาทิเช่น วัดต่างๆในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้รู้จักองค์ประกอบต่างๆของวัด และมีการฝึกสมาธิสำหรับเด็ก ทูงนา เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่มีความผูกพันกับธรรมชาติ สถานที่ราชการ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสสัมผัสถึงหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับตนทั้งในอดีต ปัจจุบัน อนาคต อีกทั้งเป็นการสร้างแรงบันดาลใจสำหรับเด็กในการเลือกที่จะเป็น อีกทั้งสถานประกอบการของเอกชน เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสสัมผัสนวัตกรรมใหม่ๆของภาคเอกชน

จากการดำเนินงานประยุกต์การจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่ได้ส่งผลที่สำคัญต่อเด็กและภาคประชาสังคม กล่าวคือเด็กได้เกิดกระบวนการเรียนรู้รูปแบบใหม่เป็นการจัดการศึกษาที่รอบเกิดความสนใจอย่างต่อเนื่อง และเป็นการขยายความหมายห้องเรียนให้ใหญ่ขึ้นมากกว่าห้องสี่เหลี่ยมเดิม และภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจนทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันของเทศบาลและชุมชน อันนำไปสู่การพัฒนาเป็นภาคีเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย

2.3 โครงการพิเศษ

เป็นการดำเนินงานโครงการกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาการสำหรับเด็กนอกจากกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชน และเป็นศูนย์กลางของการถ่ายทอดและศึกษาดูงานองค์ความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กที่ผ่านมาเป็นการทำงานทั้งหน่วยงานภายในเทศบาลและหน่วยงานภายนอก ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

2.3.1 กิจกรรมพิเศษสำหรับเด็ก เช่น โครงการกิจกรรมวันเด็ก เป็นการจัดกิจกรรมทุกปี เพื่อให้เด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีโอกาสแสดงความสามารถต่อสาธารณะเป็นการฝึกความกล้าแสดงออก และโครงการกิจกรรมพัฒนาเด็กในวันหยุด เพื่อให้เด็กได้มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุด ตลอดจนผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม กิจกรรมการตรวจสุขภาพทำให้เด็กได้มีการพัฒนาทางด้านร่างกายตามหลักอนามัย

2.3.2 กิจกรรมพิเศษสำหรับบุคลากร เช่น โครงการฝึกอบรมการผลิตสื่อเพื่อพัฒนา EQ IQ AQ MQ สำหรับเด็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยเป็นศูนย์กลางและเจ้าภาพหลักของการพัฒนาบุคลากรของศูนย์เด็กของท้องถิ่นทั้ง 8 องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)ภายในอำเภอ

2.3.3 กิจกรรมพิเศษสำหรับผู้ปกครองและชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จึงได้เกิดโครงการที่สำคัญต่างๆมากมายขึ้น เช่น โครงการวันแม่ เพื่อให้เด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แสดงออกถึงความรักแม่ และผู้ปกครองได้เห็นพัฒนาการของเด็กในการเข้ามาเรียนในศูนย์ฯ โครงการกีฬาศูนย์เด็ก เพื่อให้เด็กได้แสดงความสามารถทักษะทางด้านกีฬา การแสดงออกและการแข่งกีฬาสานสายใยรักซึ่งเป็นการแข่งขันร่วมกันของพ่อแม่ลูก โครงการสานสายใยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ บุคลากร ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์เพื่อความสะดวกสบายแก่บุตรหลาน การทำความสะอาดศูนย์ที่เปรียบเสมือนบ้านหลังที่ 2 ร่วมกัน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน การผลิตของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น การปรับปรุงและพัฒนาสนามเด็กเล่น เป็นต้น

2.3.4 กิจกรรมพิเศษสำหรับการศึกษาดูงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยได้เปิดโอกาสแก่หน่วยงานอื่นได้เข้ามาศึกษาดูงาน ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ให้ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่บุคคลทั่วไป ตลอดจนจัดทำสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วารสาร แผ่นพับ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจการและผลงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการดำเนินงานด้านกิจกรรมพิเศษของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญกล่าวคือผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีความเข้าใจอันดีในการดำเนินงานของศูนย์และเห็นความสำคัญอันนำไปสู่การให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งได้ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกัน และมีการขยายความร่วมมือสามารถพัฒนาเป็นภาคีเครือข่ายการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กจากประชาสังคมทุกภาคส่วน

3. ภาคีเครือข่าย

องค์ประกอบและการมีส่วนร่วม

ภาคีเครือข่ายการพัฒนา เป็นการบูรณาการทำงานในรูปแบบใหม่ที่หลายองค์กรได้มีการประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน เป็นลักษณะของการทำงานร่วมกันของกลุ่มองค์กร หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน ซึ่งมีการทำงานในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลอากาศอำนวยทุกๆด้าน ได้ให้ความสำคัญกับภาคีเครือข่าย ซึ่งมีแนวทางการทำงานและวัตถุประสงค์เพื่อประชาชน หรือคนเป็นหัวใจหลักของการพัฒนา เทศบาลตำบลอากาศอำนวยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย จึงได้พัฒนาการมีส่วนร่วมภาคประชาชนให้เป็นการทำงานในรูปแบบของภาคีเครือข่าย ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วนดังนี้

3.1 ภาคีเครือข่ายภายใน

เป็นภาคีเครือข่ายที่ใช้ต้นทุนเดิมที่มีอยู่ คือการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานราชการภายในของเทศบาลตำบลอากาศอำนวย เป็นการพัฒนาขีดความสามารถบริหารศักยภาพด้านงบประมาณ

บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยให้เป็นองค์กรบริการสวัสดิการขั้นพื้นฐานแก่ชุมชน และได้มีการกำหนดภารกิจที่สำคัญของหน่วยงานภายในดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล รับผิดชอบการอำนวยความสะดวก การฝึกอบรมการป้องกันภัยแก่บุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประสานงานด้านยานพาหนะในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของศูนย์ฯ
2. กองคลัง รับผิดชอบการจัดสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ เงินเดือน ค่าจ้าง แก่บุคลากร ตลอดจนการเบิกจ่ายด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้อง
3. กองช่าง รับผิดชอบงานอาคารสถานที่ การซ่อมบำรุง งานโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาสาธารณูปโภคของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. กองการศึกษา เป็นเจ้าภาพหลักในการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร กิจกรรม โครงการ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. กองสาธารณสุข รับผิดชอบงานด้านสุขภาพอนามัย การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ IQ EQ สุขภาพโภชนาการ การควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ ตลอดจนการพัฒนาภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
6. กองวิชาการและแผนงาน รับผิดชอบการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่กิจกรรม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อสาธารณะ
7. กองสวัสดิการสังคม รับผิดชอบด้านการจัดสวัสดิการพื้นฐานสำหรับเด็กด้อยโอกาส เช่น ทุนการศึกษา การสงเคราะห์ครอบครัว เป็นต้น การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็ก ตลอดจนการดำเนินงานเฝ้าระวังพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็ก

การดำเนินงานของภาคีเครือข่ายภายใน ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ได้มีการขับเคลื่อนในระดับหนึ่งด้านการบริหารงานที่มีการประสานงานทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบได้เป็นอย่างดี และเกิดความคล่องตัว อีกทั้งได้ส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันในรูปแบบของทีมงาน อันจะนำไปสู่การขยายการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอกต่อไป

3.2 ภาคีเครือข่ายภายนอก

เป็นการทำงานภาคีเครือข่ายที่จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันในระยะเริ่มต้น และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน ภาคีเครือข่ายภายนอกเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งในระดับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และกระทรวง ในด้านการพัฒนาเด็ก เทศบาลตำบลอากาศอำนวยได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากภายนอกและเพื่อเป็นการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน จึงได้แบ่งภาคีเครือข่ายออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

3.2.1 ระดับชุมชน ภาคีเครือข่ายภายนอกระดับชุมชน ประกอบด้วย คณะกรรมการชุมชน ทั้ง 17 ชุมชน ประชาคมเมือง อสม. กลุ่มอาชีพ ตัวแทนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นเครือข่ายในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของศูนย์ และมีอีกหนึ่งองค์กรในระดับชุมชนที่ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายภายนอก คือ สภาดูแลและเยาวชน บทบาทหน้าที่ เป็น

สภาที่ปรึกษาเทศบาลตำบลอากาศอำนวยในด้านการพัฒนาเด็ก และเป็นองค์กรในการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาเด็กในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3.2.2 ระดับหน่วยงานราชการ ภาศึเครือข่ายภายนอกระดับหน่วยงานราชการ แบ่งออกเป็น 3 ระดับย่อย ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล(อบต.)ทั้ง 8 แห่ง มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันนำไปสู่กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาให้เกิดมาตรฐานเดียวกันในการให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่น

2. หน่วยงานราชการภายในอำเภอ มีประกอบด้วยและมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

2.1 อำเภออากาศอำนวย มีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกและประสานงานระดับอำเภอ

2.2 โรงพยาบาลอากาศอำนวย มีส่วนร่วมในการเป็นที่ปรึกษาด้านการสาธารณสุขมีการจัดเจ้าหน้าที่ตรวจสุขภาพร่างกาย สุขภาพฟันของเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

2.3 โรงเรียนบ้านอากาศ และ โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา และเป็นหน่วยงานการประเมินภายในการด้านกระบวนการสอนและพัฒนาทางสติปัญญาของเด็ก

2.4 สำนักงานสาธารณสุขอำเภออากาศอำนวย เป็นหน่วยงานที่ปรึกษาด้านการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และเป็นหน่วยงานสนับสนุนองค์ความรู้ตามหลักวิชาการด้านพัฒนาของเด็ก

หน่วยงานราชการเหล่านี้ ได้มีตัวแทนส่วนหนึ่งเป็นคณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย และหน่วยงานเหล่านี้เป็นภาศึเครือข่ายภายนอกระดับหน่วยงานราชการระดับอำเภอ ที่มีการประสานงานการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้อุดมการณ์ของการให้บริการประชาชน

3. หน่วยงานราชการในระดับจังหวัด ภาศึเครือข่ายภายนอกในระดับจังหวัดมีองค์กรประกอบและหน้าที่สำคัญดังนี้

3.1 จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกและในการประสานงานระดับจังหวัด

3.2 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้รับมาตรฐานและเป็นหน่วยงานประเมินภายนอกในการพัฒนามาตรฐาน

3.3 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ องค์ความรู้ การพัฒนาบุคลากรครูผู้ดูแลเด็ก การจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กด้านทุนการศึกษา การพัฒนาให้ได้รับมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.4 หน่วยพัฒนาสังคมที่ 55 อ.นิคมจำรูญ จ.สกลนคร(หน่วยงานระดับจังหวัดของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) มีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยเป็นองค์กรจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กในระดับ

จังหวัดสกลนคร และเป็นหน่วยงานประเมินภายนอกที่นำผลการประเมินวิเคราะห์และรายงานผลในระดับกระทรวง

3.2.3 ระดับหน่วยงานเอกชน ภาคีเครือข่ายนอกระดับหน่วยงานหรือองค์กรเอกชน ประกอบด้วย ห้างร้าน ธุรกิจ ร้านค้า ในท้องถิ่นและจังหวัด องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มสร้างสรรค์เมือง สกต และองค์กรสาธารณประโยชน์ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เป็นหลัก และมีตัวแทนส่วนหนึ่งเป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย นอกจากนี้ กลุ่มสร้างสรรค์เมืองสกลเป็นองค์กรภาคเอกชนหนึ่งที่เป็นภาคีเครือข่ายภายนอกและมีการดำเนินงานร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยอย่างต่อเนื่อง ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็ก และพัฒนาบุคลากรครูผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาทักษะ องค์กรความรู้และสื่อที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

3.2.4 ระดับอื่นๆ เป็นการสร้างภาคีเครือข่ายในลักษณะของการเปิดโลกทัศน์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย ที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสมและเกิดผลประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก ภาคีเครือข่ายระดับอื่นๆ ประกอบด้วยวัด มีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนนอกสถานที่ที่คัดเลือกวัดเป็นหนึ่งในการพัฒนาเด็ก และหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรอื่นในอนาคตที่มีความพร้อมและศักยภาพ ภายใต้อาณัติและวัตถุประสงค์เดียวกัน

การสร้างภาคีเครือข่ายภายนอกเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมทุกภาคส่วน จากระดับผู้ปกครองชุมชน ชุมชนผู้หน่วยงานราชการ หน่วยงานราชการจากระดับอำเภอผู้จังหวัด หน่วยงานระดับจังหวัดสู่ภาคเอกชน เปรียบเสมือนห่วงโซ่ และสายใยของเครือข่าย ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ประกอบการขับเคลื่อนของภาคีเครือข่ายภายในร่วมกัน ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญในการพัฒนาศูนย์เด็กให้ได้รับมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดและเป็นองค์กรจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานแล้วนั้น นอกจากนี้ ภาคีเครือข่ายจะเป็นจุดเริ่มต้นของนำไปใช้เพื่อการดำเนินงานด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นสำคัญ และเป็นการพัฒนาองค์กรให้มีความเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนต่อไป

4. บทสรุป

การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวยเป็นโจทย์ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการบริหารงานโดยผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากตัวแทนที่ได้รับการยอมรับของประชาชน และเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น มีการดำรงตำแหน่งตามวาระ ประเด็นที่ให้สำคัญคือ ความยั่งยืน และการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารท้องถิ่น จะส่งผลต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างไรเช่นที่ผ่านมาหรือไม่ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ในอนาคตได้ หากพิจารณาตามการดำเนินงานที่มาในกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อาจมีผลในกระทบในระดับหนึ่งในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารท้องถิ่น แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อทั้งระบบ

ของการดำเนินงานเนื่องมาจากปัจจัยความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายเป็นส่วนขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลอากาศอำนวยอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยที่สำคัญชุมชนได้เกิดความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม [Sense of belonging] ทำให้การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนา ศูนย์เด็กเป็นผู้กำหนดให้เป็นองค์กรของการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง และพัฒนาให้ก้าวต่อไปในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาลและสถานศึกษาของเทศบาลร่วมกับชุมชนต่อไป

คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เป็นแนวคิดใหม่ของโลกที่อยู่ภายใต้กระแสของ โลกาภิวัตน์ ที่เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจ การแข่งขัน การดำเนิน ตามวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นในปัจจุบันต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่รอดได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่มาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ให้รัฐต้องมีการกระจาย อำนาจลงสู่ท้องถิ่น [Decentralization] เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์และความแตกต่างกัน และการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน คือการพัฒนาคน โดยเฉพาะการพัฒนาตั้งแต่เกิด จนได้รับการศึกษาตามลำดับ และองค์กรที่จัดสวัสดิการขั้น พื้นฐานการศึกษาที่เด็กจะได้รับในแต่ละท้องถิ่น คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี ทั้งเป็นการจัดตั้งเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และเป็นศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนตามภารกิจ ทำให้ มีความแตกต่างกันบ้างไม่มากก็น้อย แต่ไม่ใช่สาระหลัก หากแต่เป็นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของการดำเนินงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางให้ได้รับประโยชน์สูงสุด นอกจากกระบวนการบริหารจัดการ จัดการ การจัดการเรียนการสอน ที่เป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการแล้วนั้น การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมภาคประชาสังคม และการบูรณาการทำงานพัฒนาให้เป็นภาคีเครือข่าย การทำงานเป็นอีกภารกิจที่ทำทนายและสำคัญในการพัฒนาคนในท้องถิ่น และโจทย์ที่สำคัญของการพัฒนา คนเป็นศูนย์กลาง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล (เทศบาลนคร เมือง ตำบล) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาคนเป็นศูนย์กลางพัฒนา กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอากาศ อำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการจัดองค์กรสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ทางด้านการให้บริการการศึกษาแก่คนในท้องถิ่น โดยยึดคนเป็นสำคัญ ทั้งการให้บริการและกระบวนการมี ส่วนร่วม และคงไม่ใช่คำตอบของความสมบูรณ์แบบของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หากแต่เป็น เพียงหนึ่งองค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดแก่สาธารณะได้ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล อากาศอำนวย จะไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้หากขาดการบริหารจัดการที่ดี การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ภาคีเครือข่ายพัฒนา และทุกภาคส่วนของท้องถิ่นที่มุ่งหวังให้การพัฒนาเด็กในท้องถิ่นมีคุณภาพ ภายใต้นามว่า “เด็กเก่ง ดี มีสุข”